Međuodnos klime i turizma

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo turizma i sporta

Hrvatska prirodno tvoja

Sektor za posebne oblike turizma i analitiku, inovacije i održivi razvoj, MINTS

Vrana / 10. svibnja 2023.

Ublažavanje i prilagodba klimi (1)

Ublažavanje klimatskih promjena

- smanjivanje emisija stakleničkih plinova koje doprinose klimatskim promjenama ➡ *dekarbonizacijom sustava*
- povećanje odliva stakleničkih plinova

Prilagodba (adaptacija) na klimatske promjene

- sposobnost sustava da se prilagodi klimatskim promjenama, tj. klimatskoj varijabilnosti i vremenskim ekstremima (poplave, suše, tuča, obilne kiše, toplinski i hladni valovi, porast vodostaja), bez obzira na njihovu frekvenciju, trajanje i prostorni obuhvat
- ublažavanje nastalih šteta / iskorištavanje prilika / živjeti s posljedicama

Hrvatska, prirodno tvoja

Ublažavanje i prilagodba klimi (2)

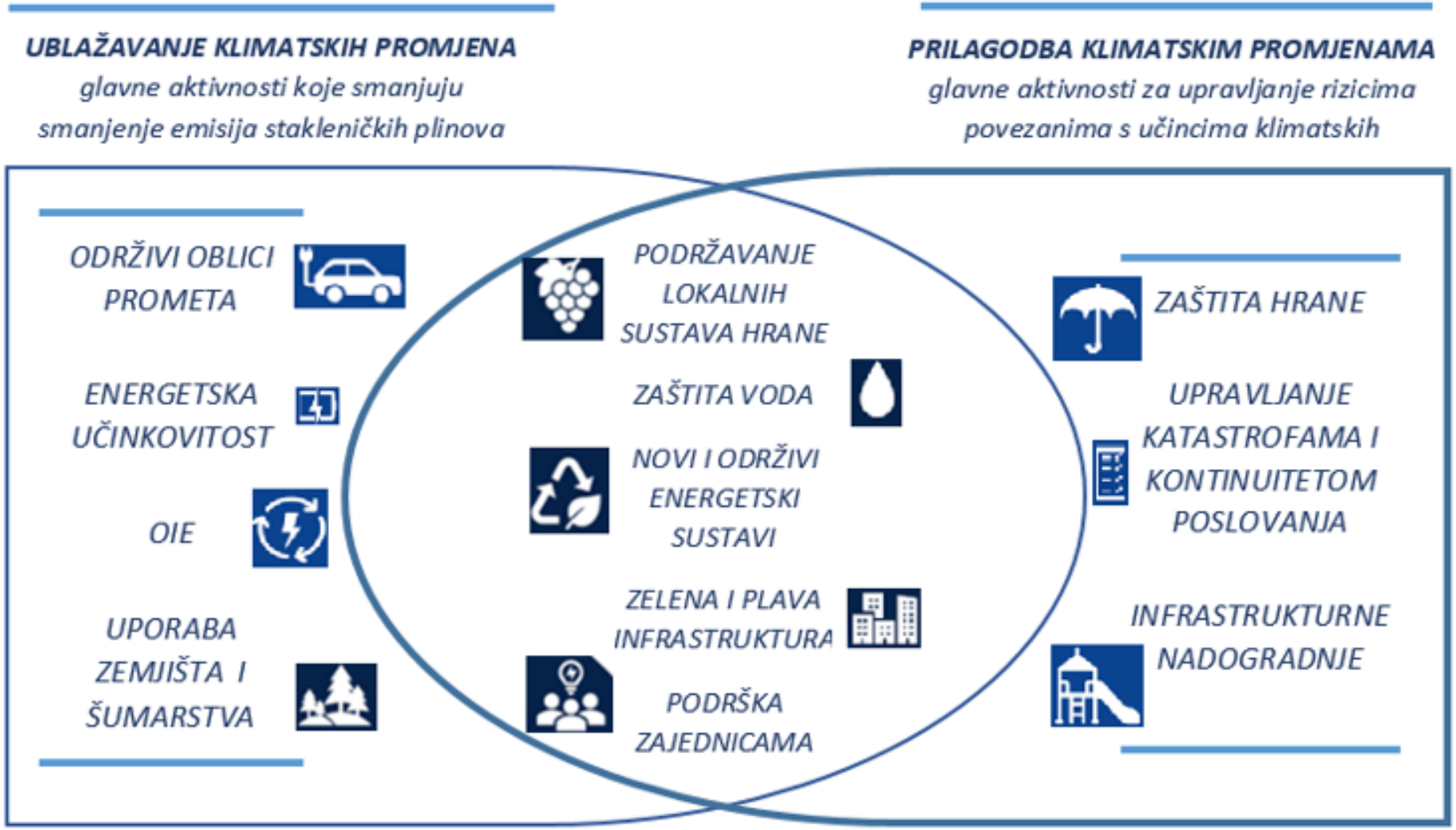

Ugljični otisak globalnog turizma

Ugljični otisak turizma - globalno:

- 5 – 10 % globalnih emisija (ovisno o procjenama)

Primarne energetske potrebe turizma:

- Putovanje
- Smještaj
- Ugostiteljstvo

Način smanjenja ugljičnog otiska iz turizma:

- mjere energetske učinkovitosti
- obnovljivi izvori energije (OIE)
- povećanje ponora ugljika (očuvanje prirodnih ekosustava i povećanje zelenih površina)

Turistička industrija EU:

- 2,3 mil. poduzeća (uglavnom malih i srednjih)

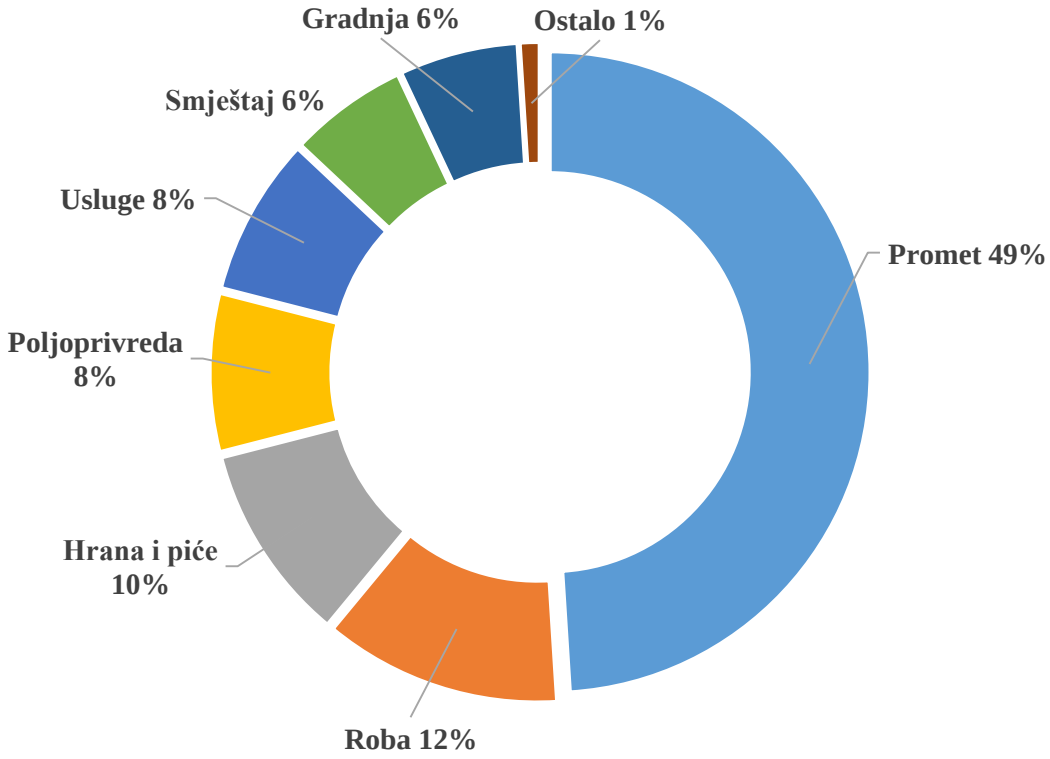

Izvor : Sustainable Travel International

Hrvatska, prirodno tvoja

Emisije stakleničkih plinova u RH

Emisije stakleničkih plinova u RH – ukupne i u uslugama smještaja i hrane (NACE Rev. 2)

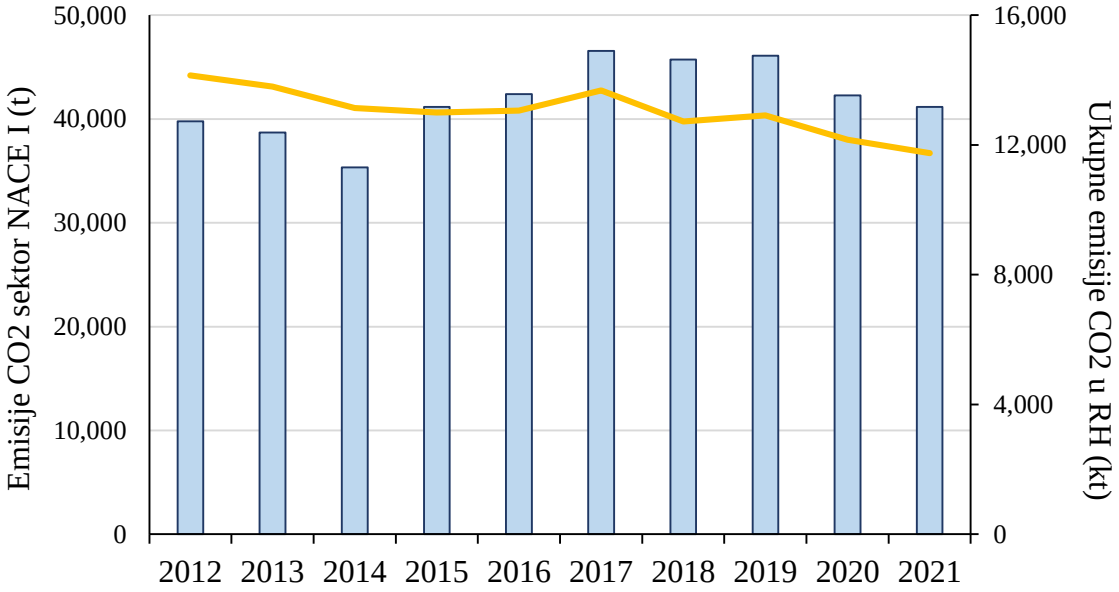

Izvor podataka: Eurostat/EEA (UNFCCC)

Projekcije emisija stakleničkih plinova iz vozila koja ulaze u RH

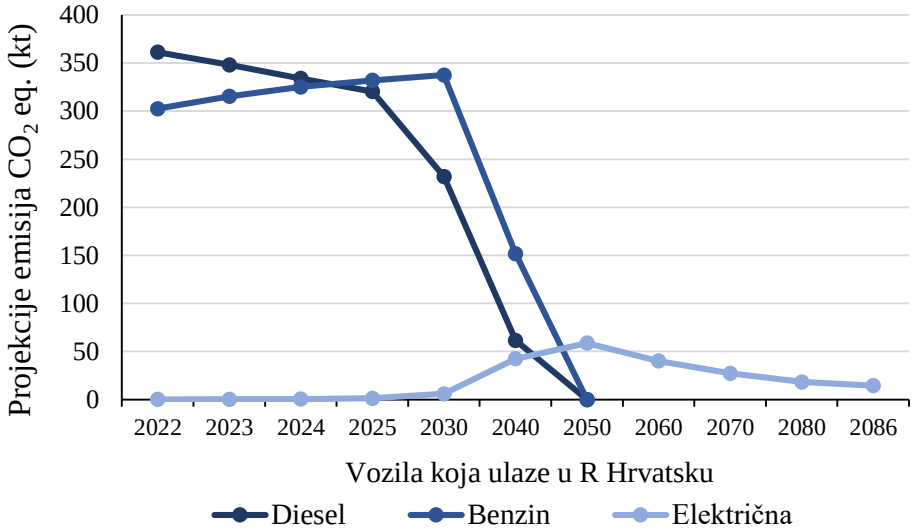

Izvor : Akcijski plan sadnje dodatnih stabala za kompenzaciju emisija automobilskih turističkih posjeta RH do 2003., EIHP

Hrvatska, prirodno tvoja

Klimatski parametri s utjecajem na turizam

Promjene klimatskih uvjeta odražavaju se na sva turistička odredišta !

Parametri s utjecajem na turistička kretanja i poslovanje:

- temperatura
- broj sunčanih dana
- vlažnost zraka
- brzine i kretanja vjetra
- količine oborina …

Nužno ugraditi prilagodbu klimi u strategije turizma na:

- nacionalnoj
- regionalnoj
- lokalnoj razini

Više na: https://prilagodba-klimi.hr/kategorija/prilagodba-na-lokalnoj-i-regionalnoj-razini/trazilica-po-jlrs/

Izvor : https://www.theguardian.com/environment/2021/dec/02/tourism-industry-climate-crisis

Hrvatska, prirodno tvoja

Utjecaj klimatskih promjena na RH

Utjecaj klimatskih promjena <u>dugoročno VRLO ZNAČAJNO</u>:

… ukoliko se u turističkoj infrastrukturi i poslovanju
ne implementiraju **mjere prilagodbe**

Izvor: ETC, 2018.

Primjer negativnog učinka klimatskih promjena

Toplinski otok – Zagreb 1968.

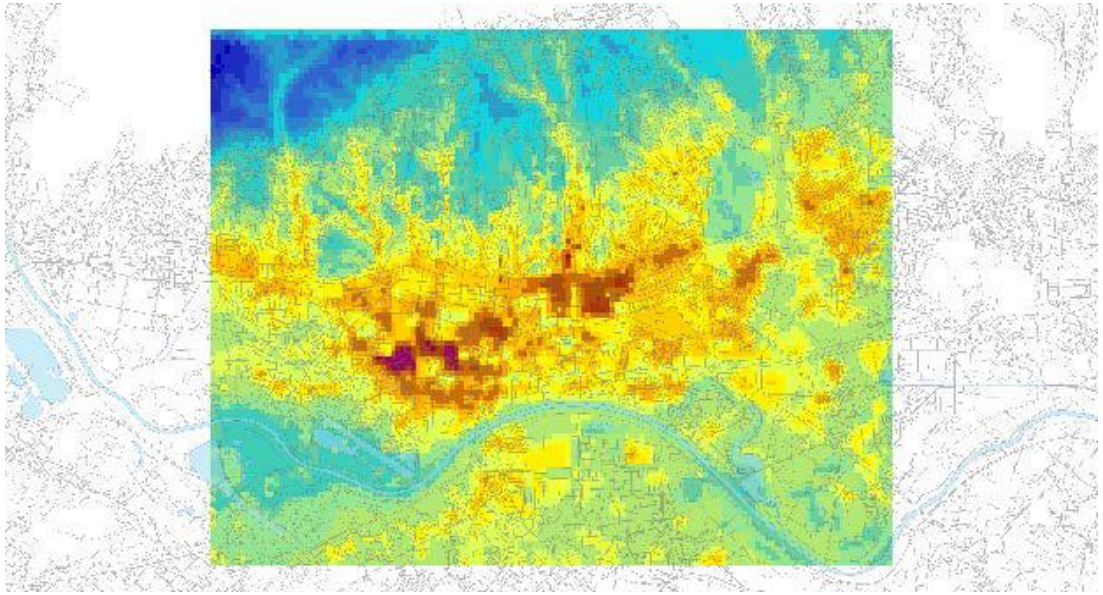

Toplinski otok – Zagreb 2022.

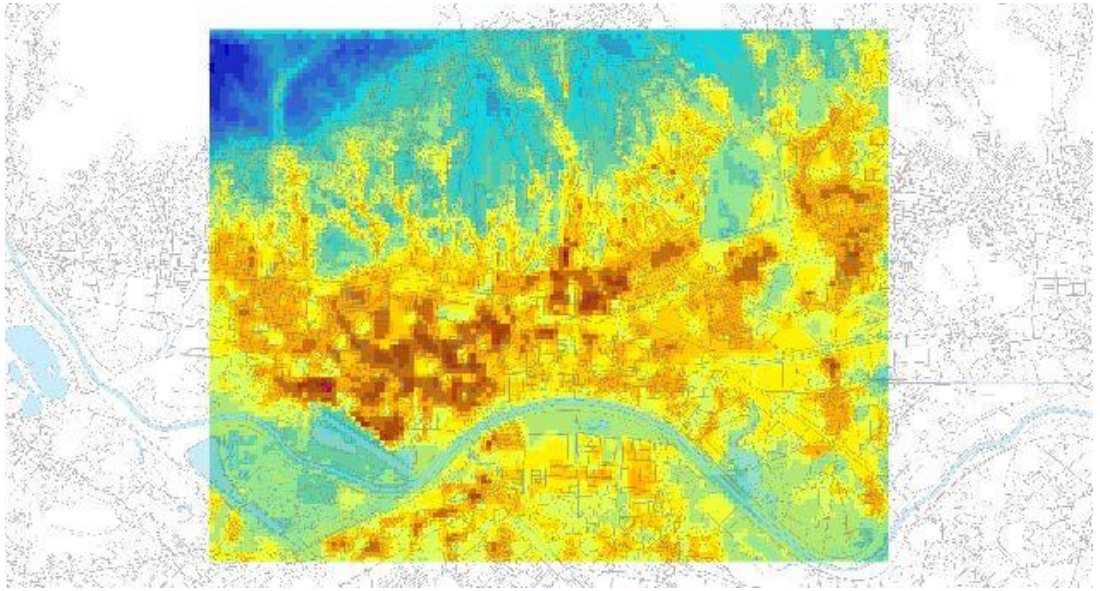

Izvor: DHMZ

Hrvatska, prirodno tvoja

Turistički promet i sezonalnost

Udio noćenja turista (%) u srpnju i kolovozu 2022. (NUTS 2)

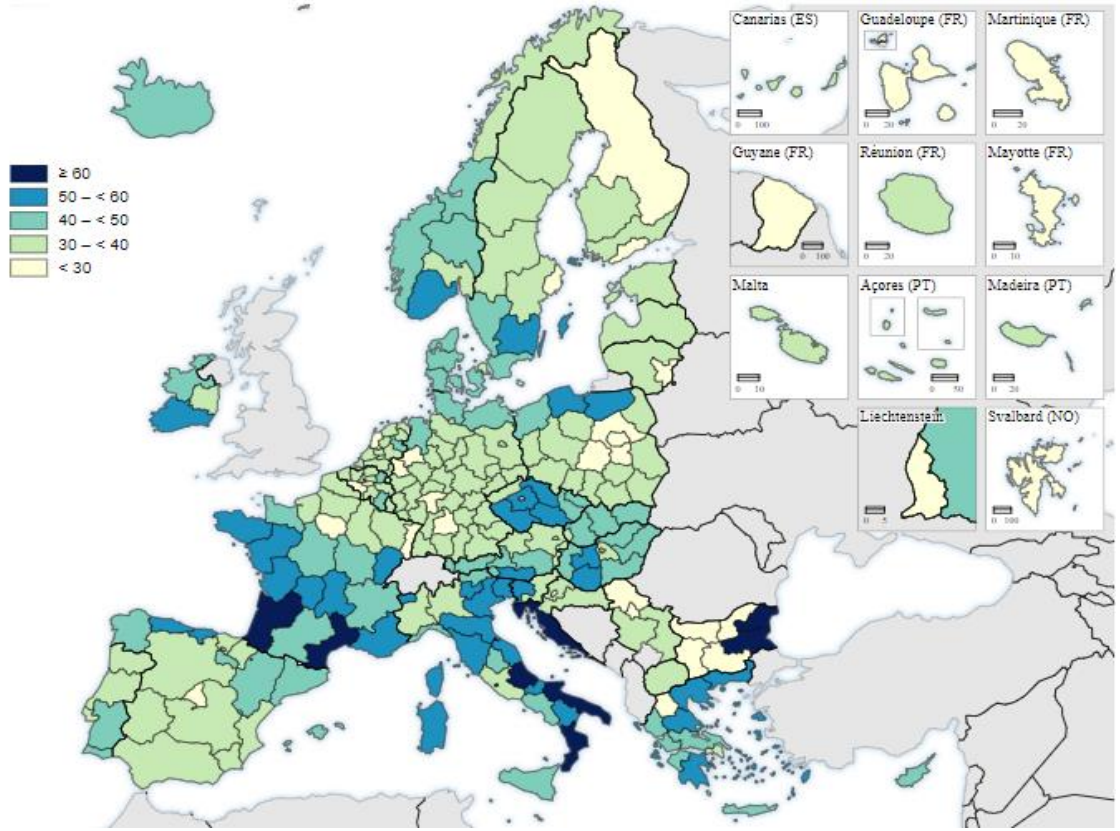

Izvor: EUROSTAT

Sezonalnost hrvatskog turizma

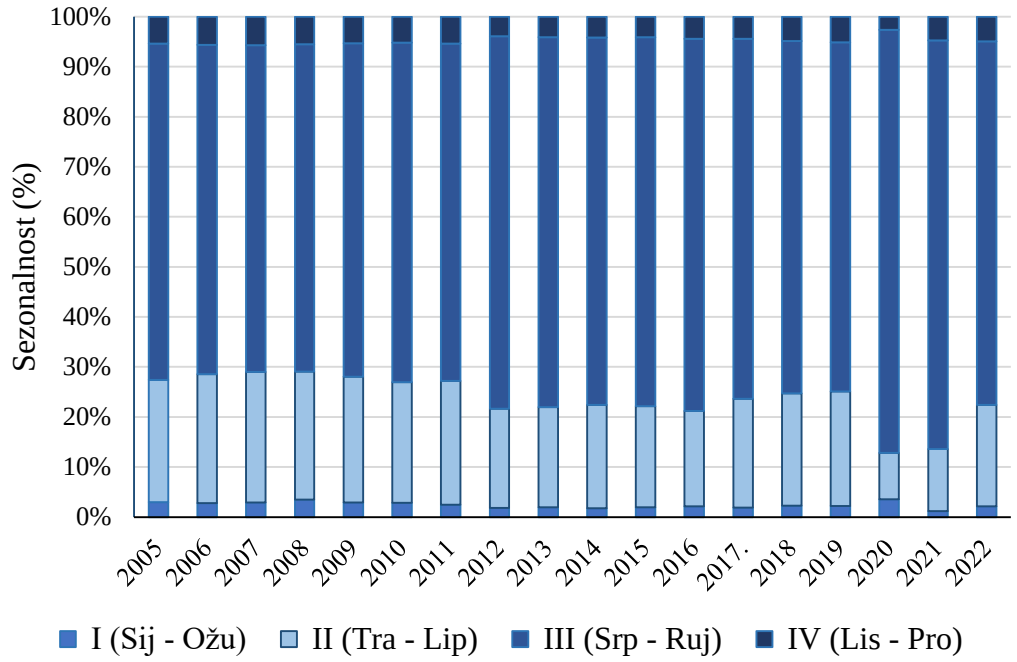

Izvor: MINTS/DZS

Hrvatska, prirodno tvoja

Utjecaji klime i posljedice za turizam

Utjecaj	Implikacije za turizam
Povećanje temperature	Promijenjena sezonalnost, toplinski udari, povećani troškovi hlađenja, promjene u flori i fauni, povećanje pojavnosti infektivnih bolesti.
Porast razine temperature mora	Povećanje i intenziviranje procesa izbjeljivanja koralja, degradacija u područjima za ronjenje.
Porast razine mora	Uništavanje obalne infrastrukture, gubljenje plažnih područja, veći troškovi za zaštitu od mora.
Smanjenje padalina	Smanjivanje raspoloživosti pitke vode, veći broj požara.
Smanjenje snježnog pokrivača	Nedostatak snježnog pokrivača za zimske sportske destinacije, povećanje troškova za izradu umjetnog snijega, kraće zimske sezone.
Povećanje frekvencije i intenzitet ekstremnih oluja	Rizik za turističke događaje, povećani troškovi za osiguranje, razni poslovni izdaci.
Povećanje frekvencije jakih padalina u nekim regijama	Poplave u povijesnim, arhitektonskim i kulturnim znamenitostima, štete na turističkoj infrastrukturi, neprecizni prijelazi iz jedne u drugu sezonu.
Veći intenzitet i jačina požara	Gubljenje prirodnih atrakcija, povećanje rizika poplava, štete u turističkoj infrastrukturi.
Promjene u kopnenoj i obalnoj biorazličitosti	Gubljenje prirodnih atrakcija i raznih biljnih i životinjskih vrsta u destinaciji.
Promjena vlažnosti (razne erozije)	Gubitak arheološke baštine i prirodnih energenata što negativno utječe na atrakciju destinacije.

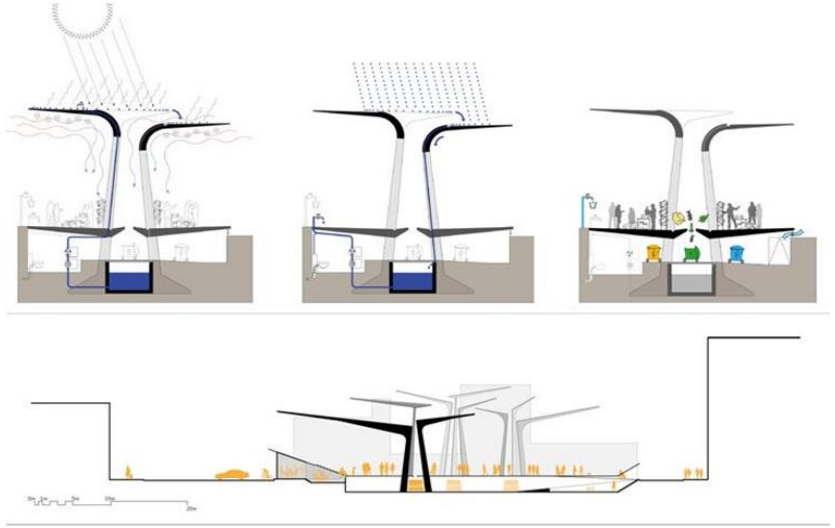

Izvor: ETC, 2018

Hrvatska, prirodno tvoja

Primjeri mjera prilagodbe turizma

- Razvoj **specifične destinacijske ponude** prilagođene klimatskim i prostornim obilježjima
- Poboljšanje **klime urbanih područja** (zadržavanjem vode, zelenih površina …)
- Procjena **ranjivosti** na pojavu toplinskih otoka i ekstremnih oborina u naseljima
- Uspostavljanje **prometne veze** gradskog i okolnog, brdskog ili planinskog prostora
- Zaštita od štetnog **djelovanja voda** i visokih **razina mora**
- Osiguranje adekvatne **turističke i druge infrastrukture**
- Sadnja **autohtonih ne-alergenih vrsta** u destinaciji
- Izgradnja **akumulacija** za navodnjavanje
- Osvještavanje i **edukacija dionika** u turizmu
- Dopuna kurikuluma srednjih i visokih turističkih škola …

RH projekt sadnje dodatnih stabala za kompenzaciju CO_2 iz vozila turista (VRH, 2022)

Hrvatska, prirodno tvoja

Izazovi i prilike

Glavni negativni utjecaji klimatskih promjena u sektoru turizma:

- smanjenje **turističke potražnje** u ljetnim mjesecima, radi visoke temperature, UV zračenja…
- smanjenje ili gubitak **usluga ekosustava**, kao elemenata privlačnosti u turizmu
- smanjenje raspoloživosti **vode,** osobito na otocima
- štete na **infrastrukturnim sustavima** i/ili smanjena funkcionalnost (odvodnja otpadnih voda, odlaganje otpada, smještajna i plažna infrastruktura, hortikultura hotelskih kompleksa …)

Pozitivne implikacije promjene klimatskih parametara:

- povoljniji **klimatski uvjeti** u posezoni i predsezoni = produžetak sezone
- razvoj turizma **šireg prostora** destinacije (npr. planinski prostor zaleđa)
- smanjenje **sezonalnosti** u ljetnim mjesecima
- novi turistički proizvodi, povećanje **konkurentnosti** i promjene u strukturi gostiju

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/2020)

Tablica 5-7: *Mjere* prilagodbe klimatskim promjenama u sektoru turizam: mjere vrlo visoke važnosti (01 – 04), visoke važnosti (05)

Oznaka mjere	Naziv mjere	Ključni dionici
T-01	Integriranje klimatskih promjena u strategiju razvoja turizma	Ministarstvo nadležno za turizam, ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša, JLP(R)S, turističke zajednice na području županija, gradova i općina, DHMZ
T-02	Osvješćivanje stručnjaka uključenih u turistički sektor o utjecaju, rizicima i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama	Ministarstvo nadležno za turizam, HGK, HTZ, turističke zajednice na području županija, gradova i općina, JUZP, javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području županija
T-03	Poticanje edukacije učenika srednjih škola i studenata o klimatskim promjenama	Ministarstvo nadležno za znanost i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, HGK, HOK
T-04	Jačanje otpornosti turističke infrastrukture na različite vremenske ekstreme	Ministarstvo nadležno za turizam, ministarstvo nadležno za graditeljstvo i prostorno uređenje, ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša, ministarstvo nadležno za more, promet i infrastrukturu, JLP(R)S, DHMZ
T-05	Jačanje otpornosti lokalnih zajednica u sektoru turizma	Ministarstvo nadležno za turizam, JLP(R)S, turističke zajednice na području županija, gradova i općina, DHMZ

Hrvatska, prirodno tvoja

Reforma turizma u RH

REFORMA ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA RH
u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO 2021.-2026.)

- Strategija razvoja održivog turizma u Republici Hrvatskoj do 2030 (NN 2/23)
- Nacionalni plan razvoja održivog turizma RH s akcijskim planom 2023 – 2027 (nacrt)
- Zakon o turizmu (nacrt)
- Satelitski račun održivog turizma u RH (u tijeku)
- Financijski instrumenti / NPOO javni poziv završen, evaluacija projekata u tijeku (EU Taksonomija)
- Promocija, informiranje i edukacija dionika u turizmu i šire javnosti / WEB stranica, radionice, konferencije ..
- Razni oblici suradnje s lokalnom, EU i međunarodnom zajednicom

Hrvatska, prirodno tvoja

Prilagodba klimatskim promjenama i NPOO (1)

EU Zeleni Plan / obveze EU prema **Pariškom sporazumu** / **UN ciljeva održivog razvoja**

Mehanizam za oporavak i otpornost treba doprinijeti:

- ugradnji klimatske i okolišne politike u SVE politike /sektore
- 30 % proračunskih rashoda EU za klimatske ciljeve

KRAJNJI CILJ: smanjenje emisija CO_2 za 55% do 2030.; **klimatska neutralnost do 2050.**

U nacionalnim planovima oporavka i otpornosti država članica:

- doprinijeti zelenoj tranziciji
- rješavanju izazova koji iz toga proizlaze
- najmanje **37%** ukupnih dodijeljenih sredstava NPOO **za klimatske mjere**

OBAVEZA IMPLEMENTACIJE Tehničkih smjernica za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.–2027. (2021/C 373/01)

Hrvatska, prirodno tvoja

Prilagodba klimatskim promjenama i NPOO (2)

Zelena i digitalna tranzicija poduzetnika u sektoru turizma

(https://fondovieu.gov.hr/pozivi/ poziv zatvoren, evaluacija projekata u tijeku)

Obvezni uvjeti - 6 ciljeve **EU Taksonomije (DNSH)**:

1) **Ublažavanje klimatskih promjena**
2) **Prilagodbu klimatskim promjenama**
3) Održivu uporabu i zaštitu voda i morskih resursa
4) Kružno gospodarstvo, uključujući sprječavanje nastanka otpada i recikliranje otpada
5) Prevenciju i kontrolu onečišćenja zraka, vode ili tla
6) Zaštitu i obnovu biološke raznolikosti i ekosustava

EU Taxonomy Compass
https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/taxonomy-compass

DELEGIRANA UREDBA 1) i 2) - kriteriji tehničke provjere ekonomskih djelatnosti sa znatnim doprinosom ublažavanju klimatskih promjena ili prilagodbi i DNSH
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=PI_COM:C(2021)2800

DELEGIRANA UREDBA 3) do 6) - nacrt

Hrvatska, prirodno tvoja

Informiranje dionika

Osobni izbori u borbi protiv klimatskih promjena

Izvor: https://www.earth-changers.com/purpose/climate-change

Katalog tipskih projekata s fokusom na zelenu i digitalnu tranziciju: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/NPOO/20211108_Katalog%20tipskih%20projekata_final.pdf

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
turizma i sporta

Hvala
na pozornosti!

Dr.sc. Mira Zovko

mira.zovko@mints.hr
mints.gov.hr

Ekološko certificiranje u turizmu

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo turizma i sporta

Hrvatska prirodno tvoja

Sektor za posebne oblike turizma i analitiku, inovacije i održivi razvoj, MINTS

Vrana/10. svibnja .2023.

Razlozi ekološkog certificiranja u turizmu

Usklađenost s propisima zaštite okoliša = Pravna sigurnost

Dokumentiranost podataka = Pouzdanost i ušteda vremena

Smanjenje utjecaja na okoliš tijekom cijelog životnog ciklusa (Life cycle assessment - LCA) = Smanjenje troškova poslovanja

Prednost u odnosu na proizvode ili usluge konkurenata = Snažan marketinški alat

Doprinos globalnim ciljevima održivog razvoja = Dokazivost i usporedivost

EMAS · EU Ecolabel www.ecolabel.eu · ISO 14001:2015 · GSTC GSTC® HAXX170001 · GREEN GLOBE · ...

Hrvatska, prirodno tvoja

Podrška MINTS-a ekološkom certificiranju u turizmu

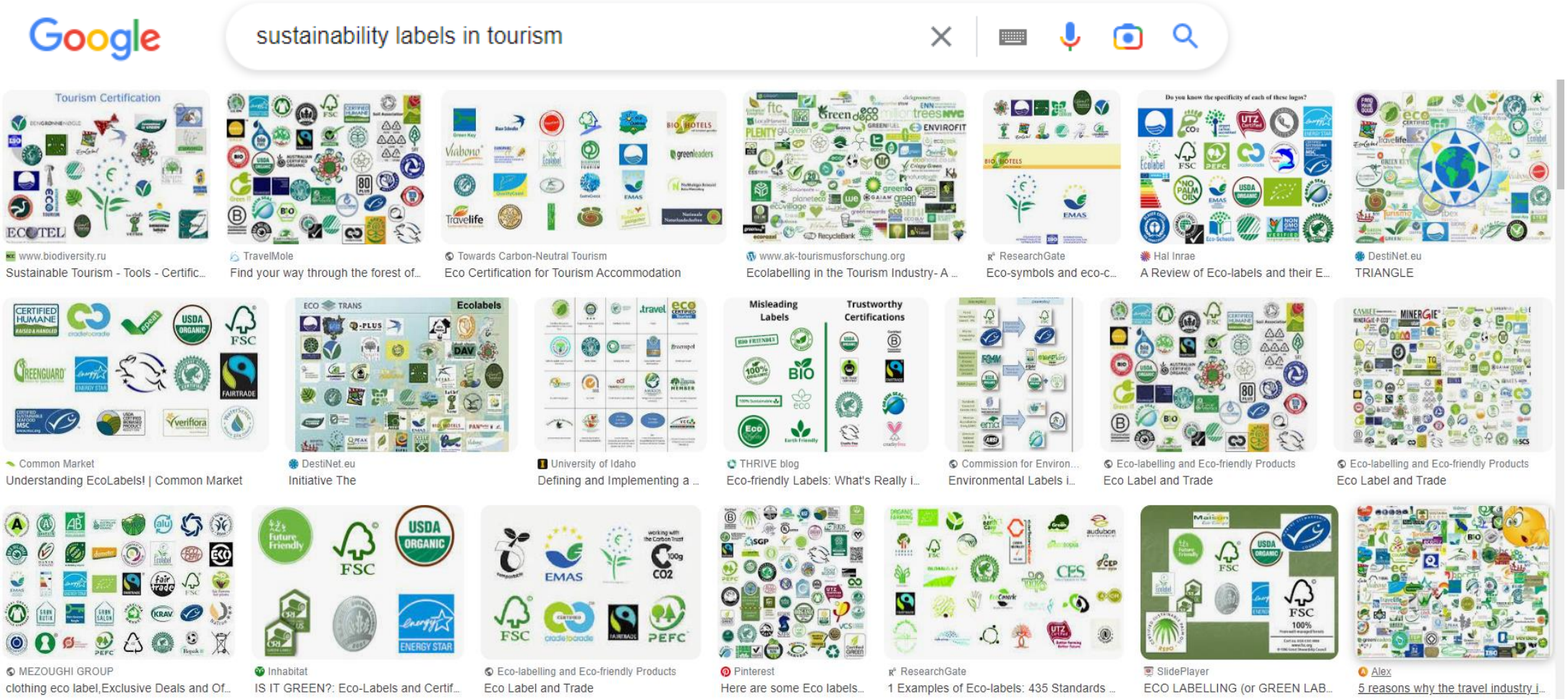

Hrvatska, prirodno lijepa

Podrška MINTS-a ekološkom certificiranju u turizmu

Razine sigurnosti/pouzdanosti - što je viša to je kvalificiranije/pouzdanije

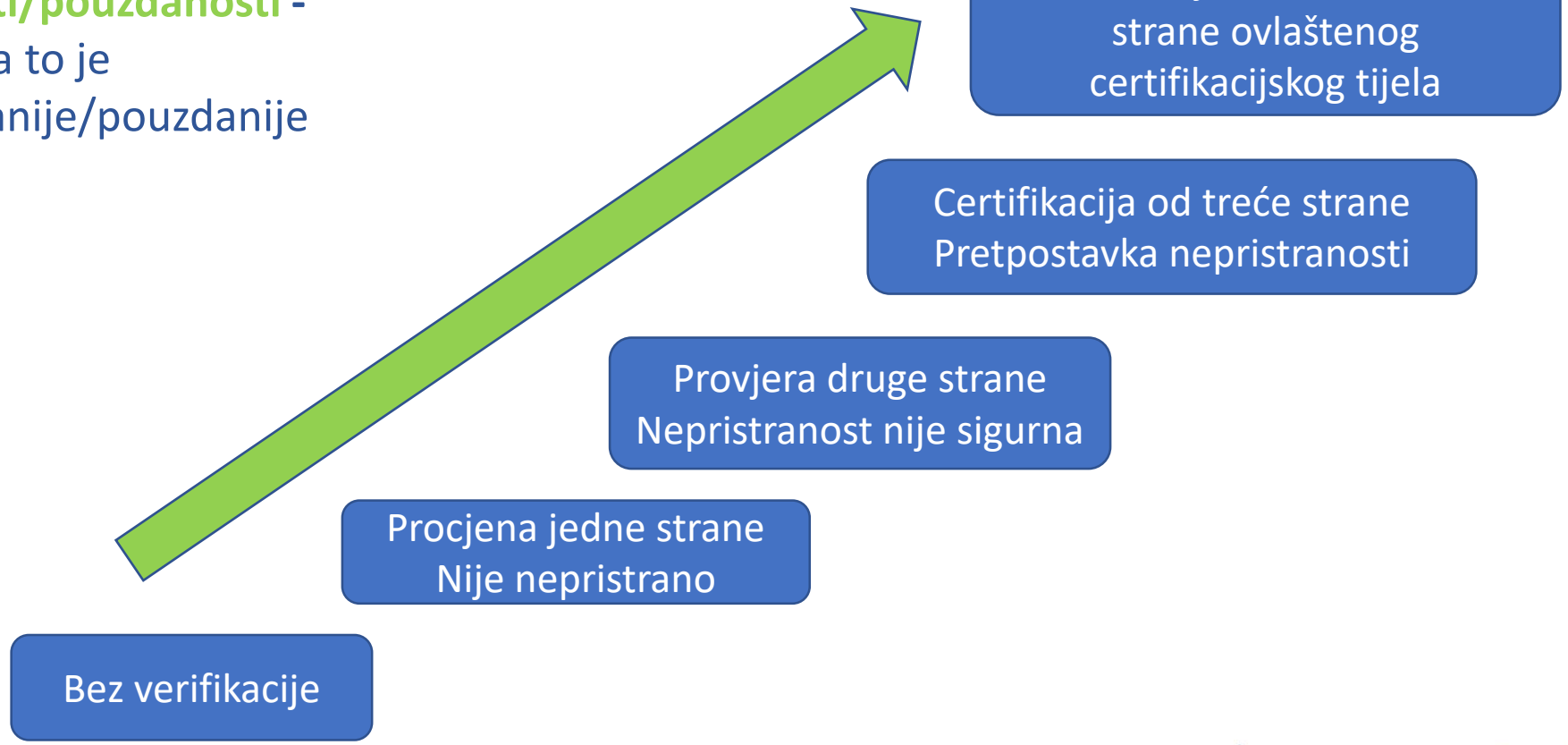

Hrvatska, prirodno tvoja

Podrška MINTS-a ekološkom certificiranju u turizmu

Nacionalnim planom oporavka i otpornosti - dio sredstava predviđeno za ekološke certifikate /EU Ecolabel, EMAS, ISO i ekvivalente

Certifikati ekološkog označavanja i/ili certifikati sustava upravljanja okolišem - kriterij za NPOO – kao dokaz da investicija/aktivnost udovoljava minimalnom zahtjevu: „ne dovodi do povećanja emisija stakleničkih plinova”

Promocijom ekoloških certifikata i najboljih okolišnih praksi - MINTS sa suradničkim institucijama MINGOR, FZOEU … i na lokalnim razinama radionicama NPOO-a

Financiranje, projekti i ostale aktivnosti održivog turizma - dostupni na web stranicama MINTS-a https://mint.gov.hr/odrziviturizam

Hrvatska, prirodno tvoja

Prijedlog izmjena Delegirane uredbe 2020/852 o Taxonomiji

Zasebni dodatak – posvećen djelatnosti smještaju u turizmu

EU Ecolabel – dokaz održivog lanca opskrbe
– za objekte preko 50 zaposlenika dodijeljena oznaka

EMAS – subjekt ima sustav upravljanja okolišem koji zahtjeva certifikaciju treće strane

Hrvatska, prirodno tvoja

EU Ecolabel: 6 razloga za implementaciju

Na B2C razini - olakšava odabir potrošača u korist zelenih proizvoda/usluga

Na B2B razini - može biti ključ za otvaranje novih poslovnih prilika

Na organizacijskoj razini - optimizacija procesa, smanjenje troškova poslovanja i povećanje profitabilnosti i ugleda tvrtke (prednost brenda među konkurencijom)

Na razini tržišta - logo EU Ecolabel ima proizvode/usluge koji su pozicionirani među 10-20% onih koji su ekološki prihvatljivi

Na razini odnosa s javnošću - oglašavanje „održive slike" tvrtke

Na operativnoj razini - pojednostavljeni proces prijave za grupe proizvoda/usluga, npr. ZeJN (samo pokažite svoj logo EU Ecolabel)

Troškovi i usklađenost - posebni popusti za mala i srednja poduzeća, mikro poduzeća i prijavitelje iz gospodarstava u razvoju.

EU Ecolabel: 7 koraka do certifikata

Prije podnošenja zahtjeva – izrada elaborata	1. Kontaktiranje nadležnog tijela	2. Registracija proizvoda ili usluge	3. Provjera dokumentacije prije podnošenja zahtjeva.	4. Podnošenje zahtjeva i plaćanje naknade	5. Procjena zahtjeva	6. Odobravanje zahtjeva i dodjela oznake	7. Marketing i promocija
Provjera prihvatljivih kriterija za prijavu proizvoda i usluga za dobivanje oznake: https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html	Prijavitelj kontaktira nadležno tijelo u svojoj zemlji: https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-klimatske-aktivnosti-1879/eko-oznake/znak-zastite-okolisa-europske-unije-eu-ecolabel/1420 MINGOR ZAHTJEV ZA DODAJELU EU Ecolabel	Podnositelj zahtjeva stvara korisnički račun u ECAT katalogu: https://webgate.ec.europa.eu/ecat_admin/ Javni ECAT: Katalog turističkog smještaja s Ecolabel oznakom: http://ec.europa.eu/ecat/hotels-campsites/en	Procjena usklađenosti kriterija. Podnositelji zahtjeva snose troškove	Podnošenje zahtjeva nadležnome tijelu. Završavanje online registracije Plaćanje naknade nadležnom tijelu EMAS = -30 % HRN EN ISO 14001:2015 = -15 % kada se ispunjava oba uvjeta primjenjuje se samo veći %.	Po zaprimanju zahtjeva, nadležno tijelo pregledava dostavljenu dokumentaciju te u roku od dva mjeseca dostavlja odgovor. Nadležno tijelo može izvršiti kontrolu na terenu	Nadležno tijelo sastavlja ugovor po odobrenjee zahtjeva Ugovor utvrđuje koji proizvod ili usluga dobivaju oznaku Prijavitelj dobiva potvrdu s detaljima – broj licence	Brošure o proizvodu/usluzi/tvrtci Web stranica PR događaji/ članci Izvješće o održivosti (godišnje) Interna komunikacija Uredski pribor…

Operateri	Naknada za dodjelu znaka EU Ecolabel[1]
Mikro subjekti[2]	1600
Mali subjekti[2]	1600
Srednji subjekti[2]	1600
Ostali subjekti[2]	2000
Operateri iz zemalja u razvoju	1600

Prethodne informacije o eko-oznaci i koracima do certifikata dostupni na stranicama MINGOR:
https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/okolis/eko-oznake/znak-zastite-okolisa-europske-unije-eu-ecolabel/1420

EU Ecolabel:

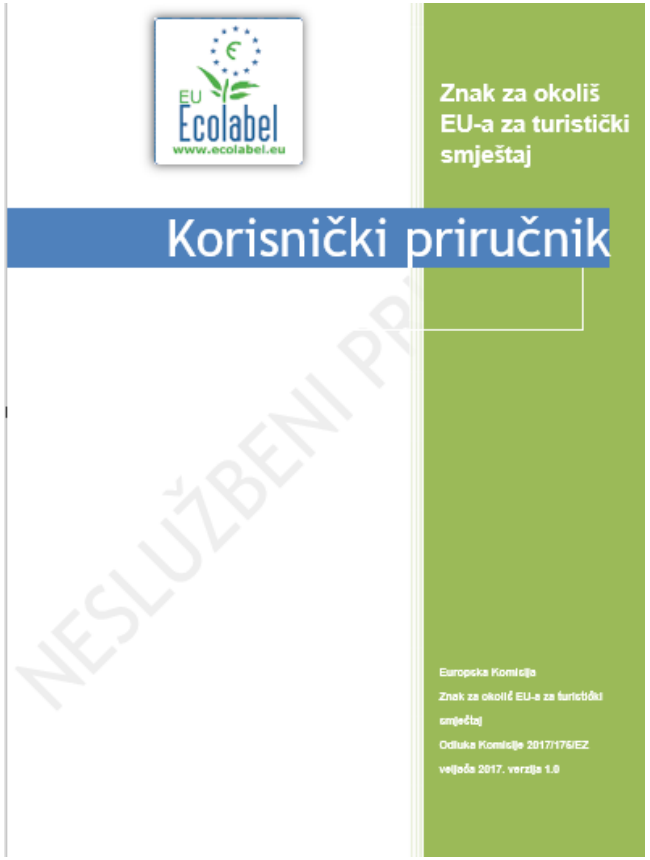

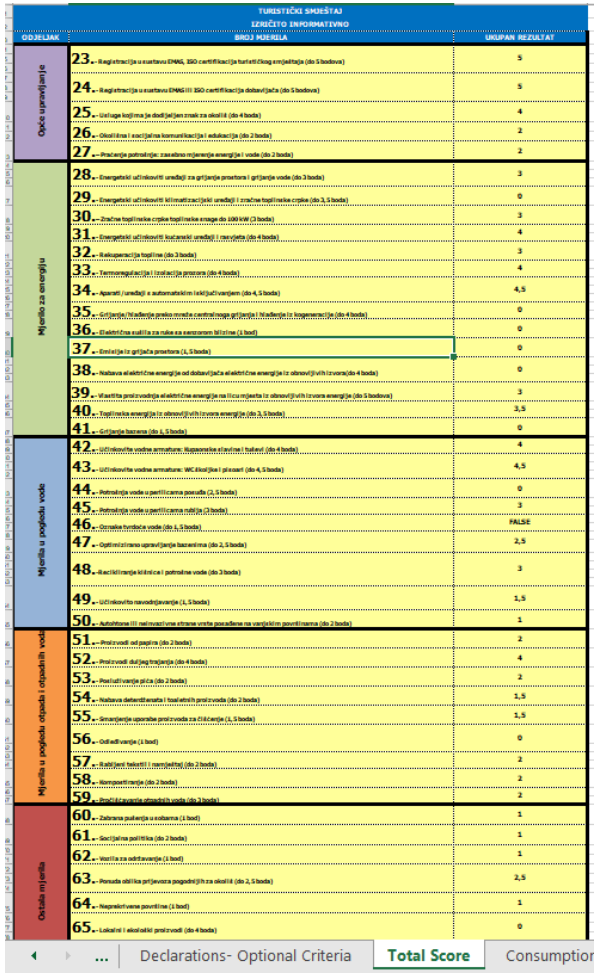

Više o znaku za okoliš EU Ecolabel i prevedenim dokumentima namijenjenima turističkom sektoru moguće je pronaći na EU Ecolabel_MINGOR

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS u turizmu

- dobrovoljni sustav za ekološko upravljanje i neovisno ocjenjivanje
- za organizacije svih tipova i veličina
- dokumenti za implementaciju EMAS-a u turizmu:

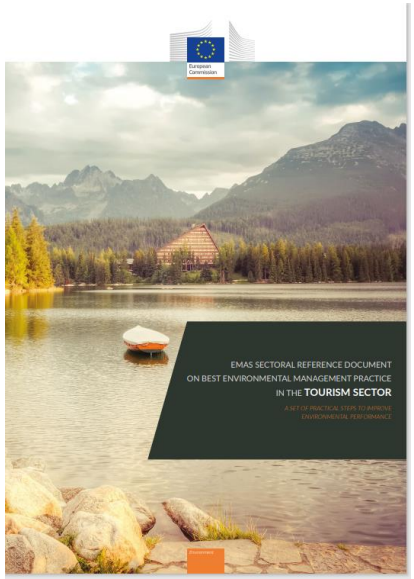

Take a green step

https://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/factsheets/EMASFactsheet_Tourism.pdf

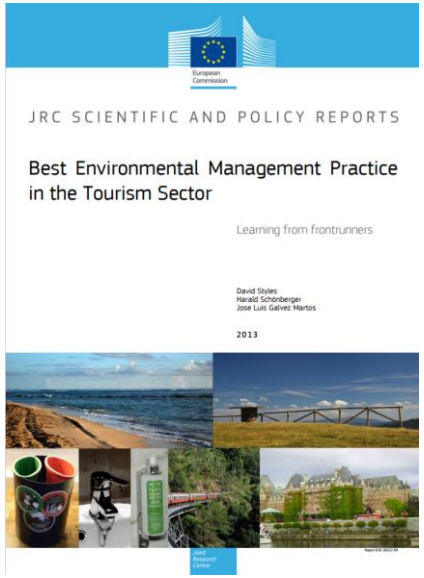

https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/sites/default/files/inline-files/TourismBEMP_0.pdf

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS: 9 razloga za implementaciju

1. Učinkovitost resursa
2. Zaštita klime
3. Društvena odgovornost
4. Zakonska usklađenost
5. Upravljanje lancem opskrbe i zelena (javna) nabava
6. Vjerodostojna informacija
7. Mjerenje učinkovitosti
8. Angažman zaposlenika
9. Uključivanje dionika

http://emas.azo.hr/prijava-u-emas/publikacije.aspx

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS: shema implementacijskog procesa

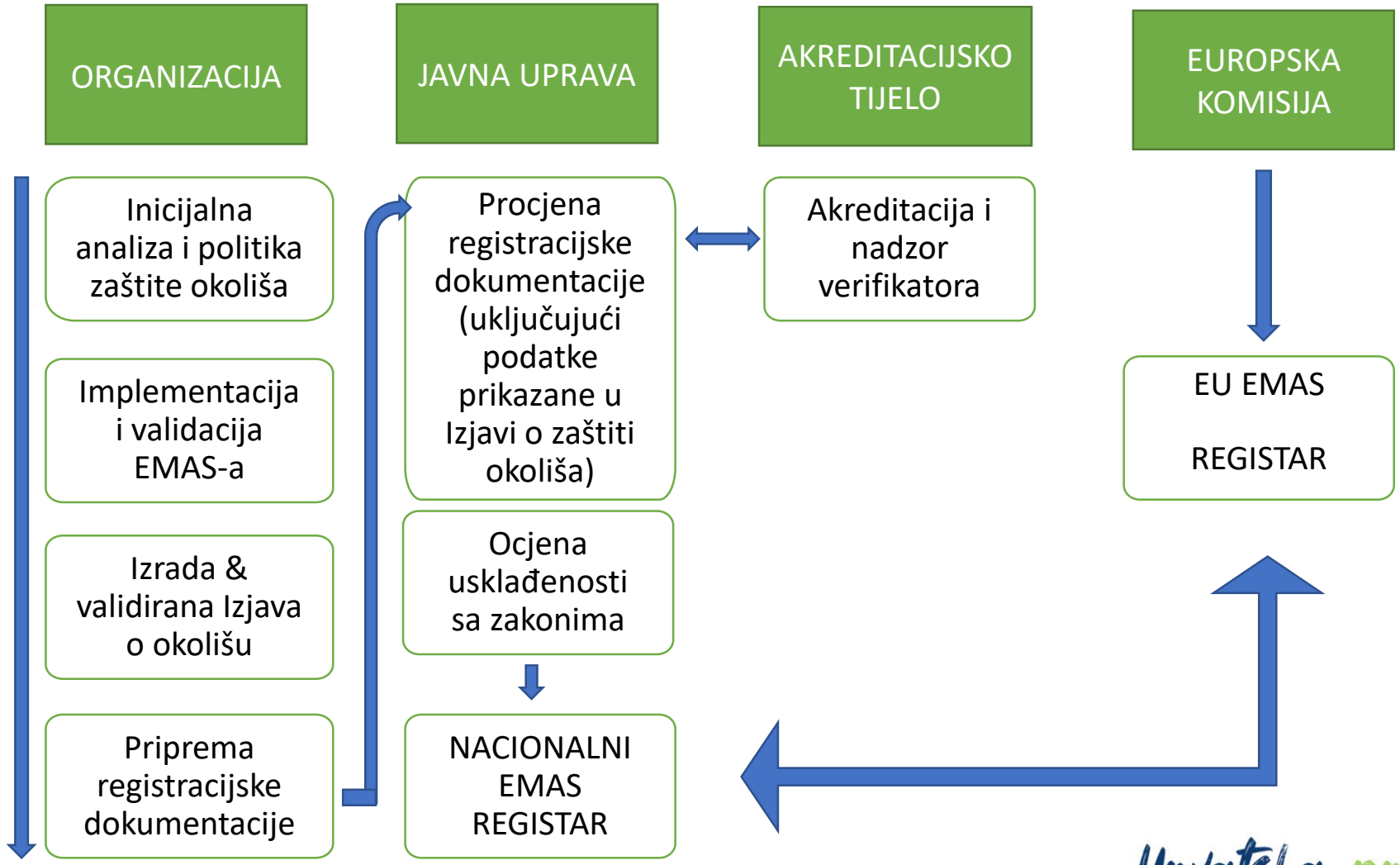

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS: shema implementacijskog procesa

Postati predvodnik u zaštiti okoliša i postići stalna poboljšanja putem EMAS-a jednostavno je s deset koraka i četiri ključna načela:

PLANIRAJ – UČINI – PROVJERI - DJELUJ!

https://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/how_does_it_work_step0_en.htm

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS pokazatelji za 6 osnovnih aspekata okoliša:

ASPEKTI OKOLIŠA	Pokazatelji za prikaz unosa/utjecaja
ENERGETSKA UČINKOVITOST	**Ukupna godišnja potrošnja energije** izražena u MWh ili GJ **Ukupna količina energije iz obnovljivih izvora energije** izražena kao udio ukupne godišnje potrošnje energije (električne i toplinske)
UČINKOVITOST KORIŠTENJA MATERIJALA	**Godišnji maseni protok upotrijebljenih materijala** (sirovina) izražen u tonama (izuzimajući energente i vodu)
VODA	**Ukupna godišnja potrošnja** izražena u m^3
OTPAD	**Ukupna godišnja količina stvorenog otpada** izražena u t **Ukupna godišnja količina opasnog otpada** izražena u t ili kg
BIORAZNOLIKOST	**Korištenje zemljišta** izražena u m^2 izgrađenog zemljišta
EMISIJE	**Ukupna godišnja emisija stakleničkih plinova** (uključujući najmanje emisije CO_2, CH_4, N_2O, HFCs, PFCs i SF_6) izražena u t CO_2-eq) **Ukupna godišnja emisija u zrak** (uključujući najmanje emisije SO_2, NOx i PM –čestice) izražena u kg ili t

http://emas.azo.hr/prijava-u-emas/klju%C4%8Dni-pokazatelji.aspx

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS: razlog za implementaciju

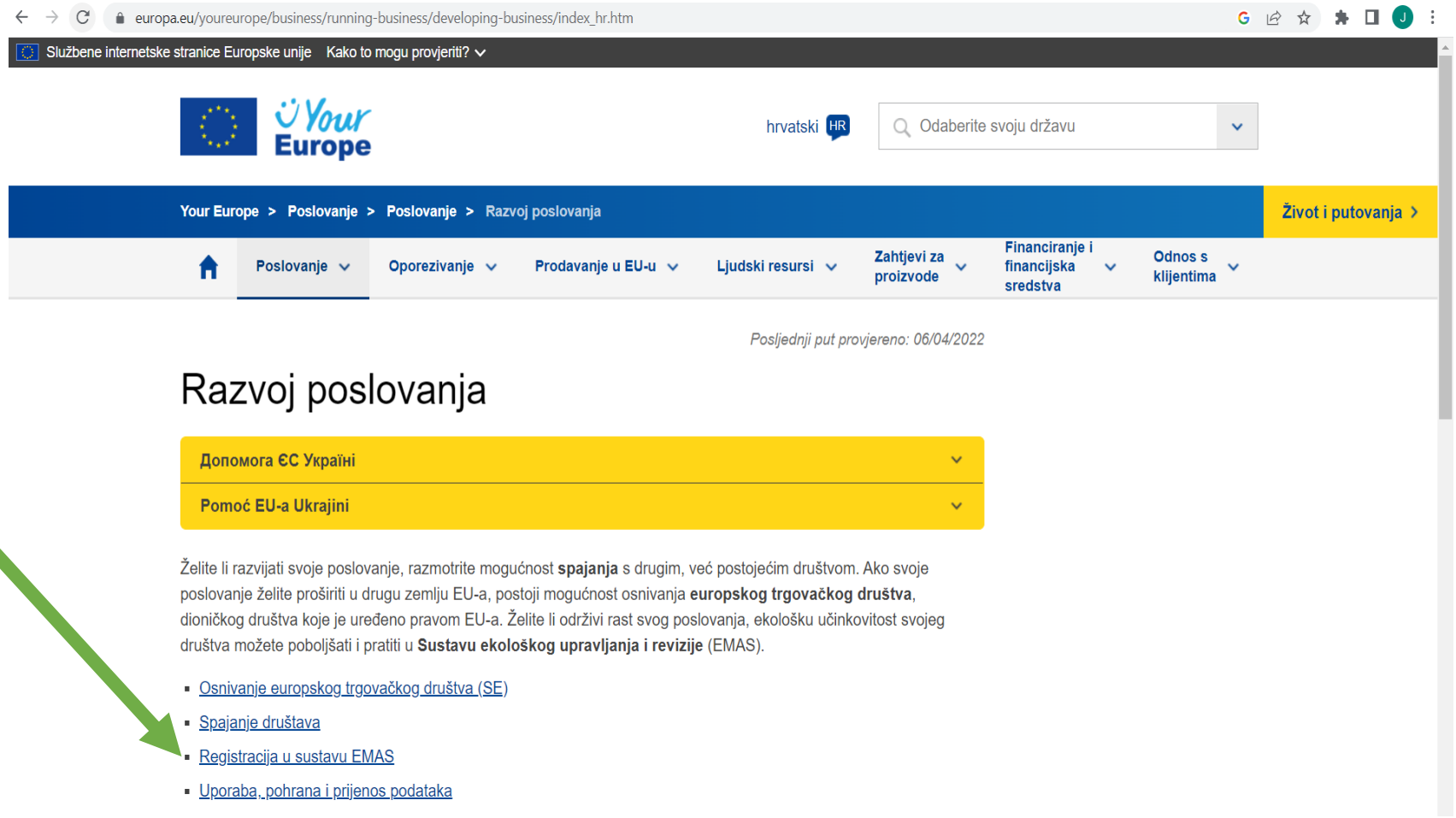

Hrvatska, prirodno tvoja

EMAS: razlog za implementaciju

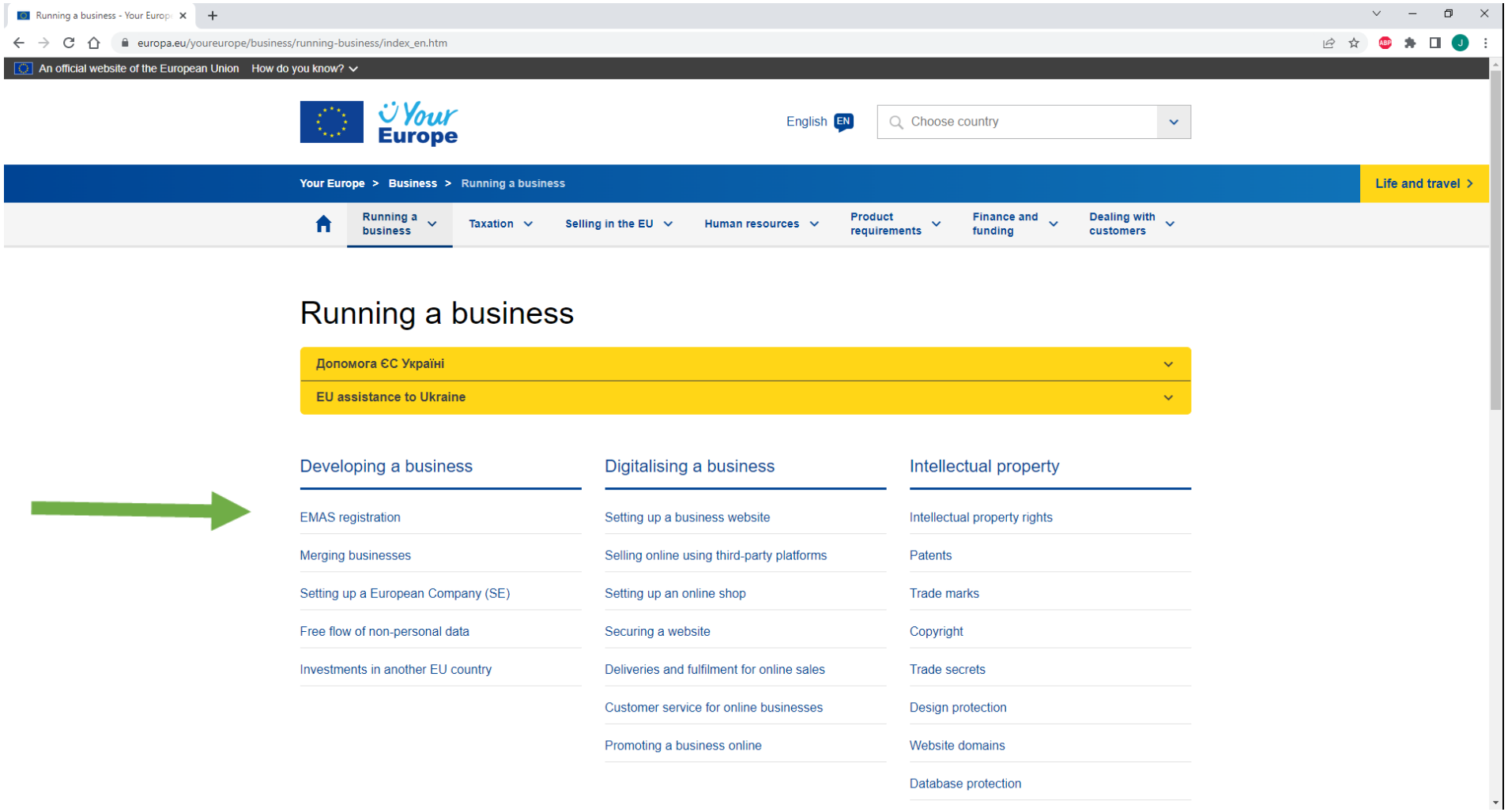

Hrvatska, prirodno tvoja

Primjer destinacija: Međimurska županija

- ✓ **Međimurska županija** - dugogodišnje opredjeljenje za razvoj održivog turizma
- ✓ **Terme Sv. Martin** - generator razvoja:
  - nositelj EU Ecolabel oznake
  - uključen u projekt „Smanji otpad od hrane – kuhaj za svoje goste" – primjer uspješnosti kružnog gospodarstva u turizmu
  - dobavni ugovori s lokalnim OPG-ima
- ✓ **OPG Holliday Home Lina:**
  - nositelj EU Ecolabel
- ➢ Srebrna oznaka **Green Destinations** za održivi turizam

Izvor: http://www.visitmedimurje.com/vijesti

Izvor: https://holidayhomelina.com/galerija/

Hrvatska, prirodno tvoja

Razlozi ekološkog certificiranja u turizmu

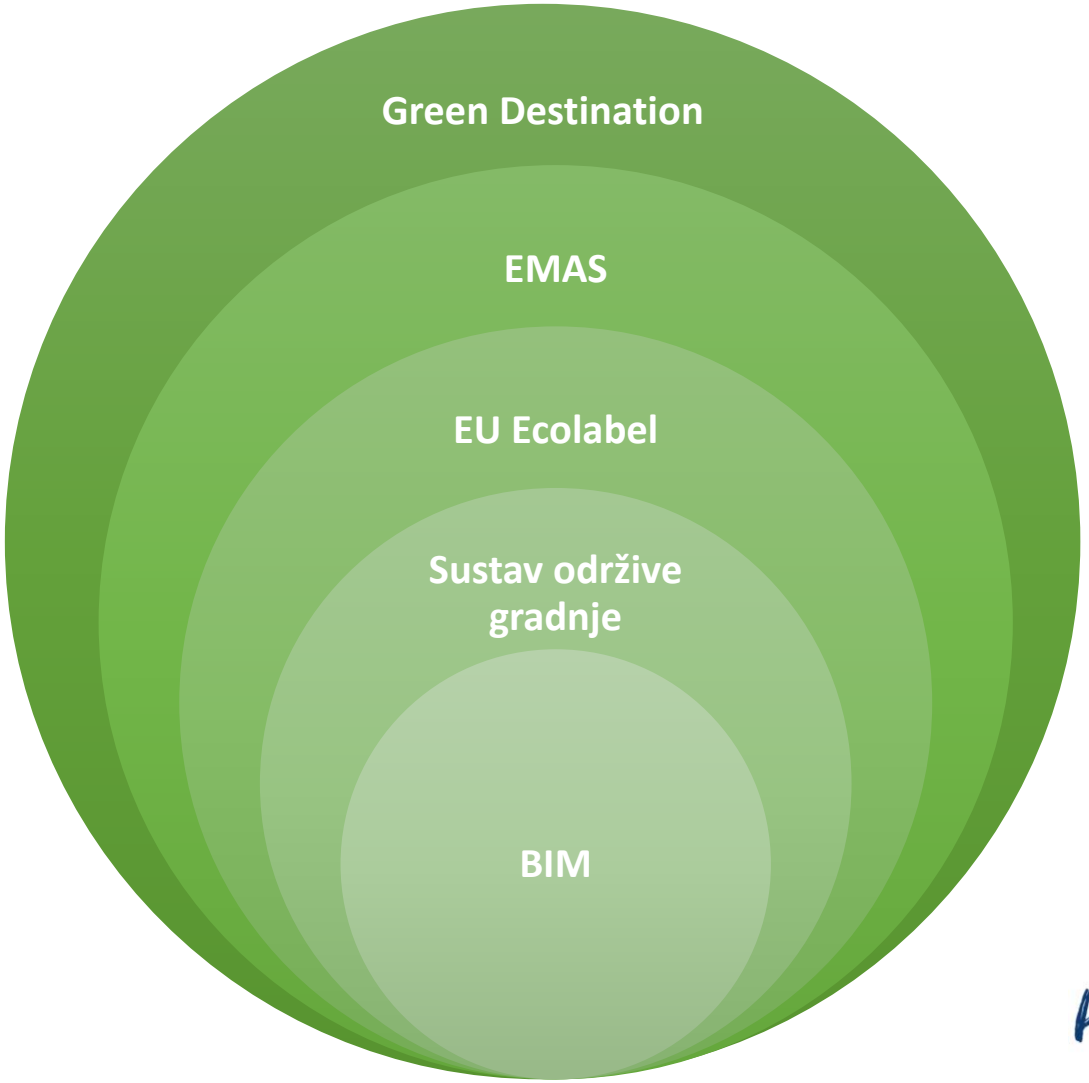

Hrvatska, prirodno tvoja

Zaključno

1. **Zaštita okoliša:** Ekološko certificiranje postavlja stroge ekološke standarde za biznise u turizmu, čime se smanjuju negativni utjecaji na okoliš, poput zagađenja zraka, vode i tla, te degradacije prirodnih staništa i resursa.

2. **Poboljšanje imidža:** Ekološki certificirani turistički biznisi dobivaju prestižniji status, čime im se poboljšava imidž i povjerenje kod potrošača. To je velika prednost u sve konkurentnijem turističkom tržištu.

3. **Društveno odgovorno poslovanje:** Ekološko certificiranje zahtjeva poštivanje ljudskih prava, zapošljavanje lokalnih radnika i poticanje lokalnih gospodarskih aktivnosti. To pomaže u razvoju gospodarstva u siromašnijim regijama, a istovremeno se brane interesi lokalne zajednice.

4. **Uštede u poslovanju:** Ekološki certificirani tvrtke u turizmu smanjuju troškove operacija uštedama u energiji, vodi i drugim resursima te tako osiguravaju dugoročnu održivost poslovanja.

5. **Zahtjevi tržišta:** Potrošači sve više traže ekološki osviještene turističke usluge. Dobra reputacija među zelenom publikom može donijeti mnoge koristi, uključujući ponovno posjećivanje i preporuke drugima.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
turizma i sporta

Hvala
na pozornosti!

Jelena Šobat

jelena.sobat@mints.hr
mints.gov.hr